

Apák-fiak és a Selmeci Akadémia II.

Két évszázados kötelék

Ritka az olyan család, ahol a férfiak – ráadásul apák és fiak – több nemzedéken keresztül ugyanabban az intézményben tanultak mérnöknek. Ilyen a Fischer/Ágfalvi család. Öt nemzedék és – három bányamérnök, két erdőmérnök, valamint tanulmányaikban, életükben a közös pont: – a selmeci alma mater kapcsolata feldolgozásra érdemes témakör. Ennek megfelelően ez a tanulmány az 1790 és 1990 közötti két évszázadban élt, egymástól származott öt férfi selmeci akadémiához/főiskolához való kapcsolatát ismerteti.

4. Ágfalvi (I.) Imre

(1893. 03. 30. Budapest – 1980. 04. 23. Szombathely)

Ágfalvi (I.) Imre 5 évesen Budapestről került Selmecre, amikor édesapját a helyi bányaigazgatóság számvevőségi főnökének nevezték ki 1898-ban. Innentől kezdve valamennyi tanulmányát – beleértve a katolikus népiskolát, majd az evangélikus líceumot, végül a főiskolát – Selmecen végezte el. Ezért 1968-ban okkal írta a felesége, Mezey Mária egy családi levélben az unokatestvérének, a szerző dédapjának, Fritz András (1902–1971) üzemvezető bányamesternek, hogy „Imre selmeci gyerek volt”. Tegyük hozzá: olyannyira selmeci volt, hogy édesapjával 1900 körül a helyi körmenetben – vagyis a városi kulturális eseményen – is részt vett.

Ágfalvi (I.) Imre nővére, Ilona 1959-ben írt emlékiratában felidézte az 1900-as évek eleji selmeci életek egy-egy mozzanatát. Ennek során például azt, amikor az anyai nagyszülei, dormándi Schober Károly nyugalmazott tábornok-hadbíró és Vass Ilona 1901-ben náluk nyaraltak.

„Eljöttek hozzánk egy hónapra nyaralni Selmecbányára. Két bérkocsit rendeltünk, hogy az állomásra ki és bevigyen. Nálunk férfiuralom volt, nem is gondoltunk rá mi ketten lányok, hogy mi mehetnénk ki eléjük az állomásra. Az egyikben apa (=Ágfalvi Alajos) foglalt helyet, a másikban a két nagyobbik fiú: Endre és Imre. [...] Kiszaladtam az utcára és le a teraszra, hogy annyival is hamarabb láthassam! Nemsokára lassan hegynek felfelé cammogtak a hintók elé fogott lovak. [...] Nagyon dobbant a szívem! Aztán felszaladtam a Szentháromság térre, ahol laktunk és megálltam a ház kapuja előtt. Gyalog hamarabb lehetett feljutni, mert a kocsi kerülő utat tett. [...] Kellemes nyarat töltöttek nálunk, sokat kirándultunk, még Vihnye fürdőbe is kocsin.”

Az említett nagypapa 1903 szeptemberében meghalt¹ és az özvegy nagymama másik lányával Selmecen töltötte az akkori karácsonyt: „Gyönyörű karácsonyfadísz hoztak és amoretet, fémlemezok voltak és úgy kellett hajtani a zenedobozt, mint a verklit. Persze a fiúk nemigen engedtek miniket játszani vele.”

Selmecen maradva, de visszakanyarodva a főiskolára, Ágfalvi (I.) Imre a főiskola erdőmérnöki szakosztályára 1910. október 7-én nyert felvételt, ekkor az édesapja Marosújváron élt, így a volt főiskolai óraadó apa már nem taníthatta a fiát. Ágfalvi (I.) Imre 1912-ben Tordán, 1913-ban Fehértemplomban volt erdőigazgatósági nyári gyakorlaton és 1914-ben záradékolt a főiskolán.

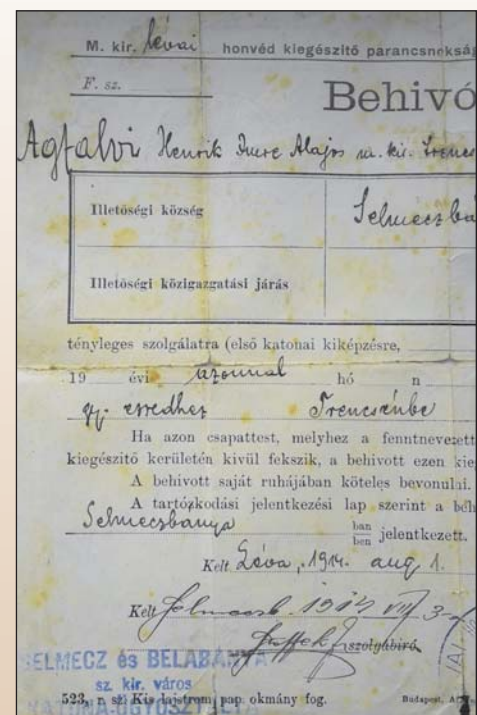
¹ Budapesti Hírlap, 23. (1903) 260. sz. 9. (szept. 22.)

² Pittner Tivadar Tódor: Vérzivatar. (Budapest, 1932).



1. kép. Jobb oldali második fiatalember Ágfalvi (I.) Imre erdőmérnök-hallgató kisiblyei gyakorlaton (1912)

Erdészeti munka helyett azonban világháborús katonai szolgálat következett. Pittner Tivadar Tódor a *Vérzivatar* című regényében érzékletesen leírja az első világháború előtti selmeci – városi és főiskolai – idillt, a városképet, a diákszokásokat, majd a világháború szörnyűségeit, beleértve Selmec magyar állami elvesztését és a főiskola kényszerű elköltözését.² Mindezek Ágfalvi (I.) Imre életében valóságként megtörténtek. Ő ugyanis 1910 és 1914 között erdőmérnök-hallgató volt a főiskolán, majd 1914. július 31-én utolsó vizsgáját is letette. Másnapi dátummal azonban katonai behívót kapott a 21 éves fiatalember, pont úgy, mint az említett regény férfi főszereplője, a 19 éves Palásthy Tibor erdőmérnök-hallgató.



2. kép. Ágfalvi (I.) Imre végzett erdőmérnök-jelölt katonai behívója, selmeci bélyegzővel (1914)



3. kép. Ágfalvi (I.) Imre Selmecen záradékolt főiskolás sebesült katonaként a kerekesszékekben (1915)

A Vérzivatar főhőse és Ágfalvi (I.) Imre élete között a párhuzam folytatható. A „mi főhősünk”, vagyis Ágfalvi (I.) Imre is megsérült a harctéren 1915-ben, majd kórházi ápolás után felépült, tartalékos főhadnagyi kinevezést ő is kapott és a háború végére szintén elhagyta Selmecet.

A regénybeli Palásthy Tibortól eltérően ő azonban erdőmérnöki oklevelet kapott 1919-ben és a szerelem is beteljesült nála, ugyanis 1920-ban feleségül vette Mezey Máriaát. Mondhatnánk azt is, hogy ha Ágfalvi (I.) Imre lett volna a *Vérzivatar* főszereplője, akkor a regénybeli történet „happy end”-del végződne.

Ágfalvi (I.) Imre erdőmérnöki oklevele kapcsán két formabontó eseményt kell megemlíteni. Az egyik, hogy az államvizsgálathoz 2 év erdészeti gyakorlati szolgálat teljesítése volt előírva, ugyanakkor Kaán Károly javaslatára a volt katonáknak – így neki is – ezt elengedték.

A másik különlegesség pedig az volt, hogy az eredeti oklevelét a tanácsköztársasági időszak alatt kapta, így annak bukása után ezt a diplomát bevonták és helyette újat adtak ki, régi dátummal, de új pecsétekkel ellátva.³



4. kép. Ágfalvi (I.) Imre erdőmérnöki oklevele (1919. május 8.)

³ A szerző birtokában lévő, Ágfalvi (II.) Imre családtörténeti feljegyzése alapján, mely az édesapja életrajzát tartalmazza.

⁴ Az adatokat Homor Péter, a Széchenyi Egyetem levéltárosa kutatásai alapján osztotta meg, köszönet érte.

⁵ A szerző birtokában lévő, dr. Ágfalvi (II.) Imre családtörténeti feljegyzése alapján, mely az édesapja életrajzát tartalmazza.

Ágfalvi (I.) Imre 1918-ban foglalta el a máramaroszigeti állami erdőhivatali állását, ahol vágásokat jelölt ki, árveréseket engedélyezett és vízi szállítási engedélyekhez rajzokat készített. Erre az álláshelyre 1915-ben neveztek ki, de a világháborús katonai szolgálata miatt csak 1918-ban kezdte meg máramarosi erdészeti szolgálatát. Ez ott azonban rövid ideig tartott, ugyanis 1919 első felében a román katonai megszállás miatt elhagyta Máramarost és – menekült erdész tisztviselőként – a fővárosi Faértékesítő Hivatalhoz neveztek ki.⁴

Ágfalvi (I.) Imre ezt követően diplomás fiatalemberként 1919 augusztusában visszatért a főiskolára, ugyanis ekkor „az ideiglenesen Sopronba helyezett” főiskola erdőrendezéstani tanszékén asszisztensi kinevezést kapott.

Ez azonban nem tartott sokáig, mert Ágfalvi (I.) Imre 1920-ban budapesti lakosként kötött házasságot, majd 1924-ig a már említett Faértékesítő Hivatalban és a Pénzügyminisztériumban a köztisztviselői tűzifa-kiutalásnál dolgozott.

1924-től 1949-ig az esztergomi alerdész szakiskola tanára, 1938 és 1948 között igazgatója is volt. 1944 januárjában főerdőtanácsosi kinevezést kapott, illetve oktatói pályája mellett szakcikkeket is írt az *Erdészeti Lapok*ba vagy a *Nimród* vadászújságba. Vadászat- és fegyvertani szakiskolai tankönyvei kéziratos formában maradtak fent. 1949-ben lényegében kényszernyugdíjazták, teljes szolgálati idővel. Ezt a nyugdíját (az osztályharc jegyében) 1952-ben azonban beszüntették, törvénytelennek minősítették, aminek következtében az esztergomi városgazdálkodási vállalatnál házkezelő, műszaki ellenőr, beosztott mérnök, műszaki vezető, műszaki ügyintéző munkakörben volt kénytelen dolgozni. A selmeci alma mater utóda, a soproni egyetem – utalva a selmeciányai tanulmányokra – 1969-ben arany-, majd 1979-ben gyémántoklevéllel tüntette ki.⁵

5. Dr. Ágfalvi (II.) Imre

(1921. 02. 27. Budapest – 1990. 07. 14.)

Ifjabb Ágfalvi Imre 1921-ben született Budapesten, majd 1924-től Esztergomban élt a szüleivel, ahol az édesapja az erdészeti szakiskola oktatója volt. Esztergomi elemi- és középiskolai tanulmányok után 1939-ben Sopronban megkezdte erdőmérnöki tanulmányait. Osztályzatai alapján jó tanulónak számított, jeles eredményt ért el többek között hal- és vadgazdaságtanból Roth Gyula professzornál.

A nyomasztó háborús időszak alatt a soproni főiskolai ifjúság a selmeci diák-hagyományokból eredő kedélyességét megőrizte. Ezen hagyományt ápolva került sor Sopronban az ún. „selmeci költözködés” megtartására, amikor is a „kamarájából” költöző diákok a főiskolások segítettek/költöztették az új, városon belüli lakóhelyére.

Emellett ifj. Ágfalvi Imre a főiskolai élet másik jellegzetességében, az ifjúsági körökben is részt vett. Soproni valótlására 1943-ban került sor.

Ifj. Ágfalvi Imre a soproni ballagást és a sikeres záróvizsgát követően 1944 februárjában erdőmérnöki oklevelet kapott.

Ifj. Ágfalvi Imre pályakezdő erdőmérnökként Tiszabogdányban, majd Kőrösmezőn, aztán Rahón szolgált, 1944 novemberében bevonult katonának, 1945 májusától szeptem-



5. kép. A kocszi tetején Ágfalvi (II.) Imre erdőmérnök-hallgató ül a „selmeci költözködés” kapcsán (1942 k.)



6. kép. A kis zászló mögött Ágfalvi (II.) Imre erdőmérnök-hallgató (1942 k.)

berig szovjet hadifogságban volt, amiből súlyos betegség miatt hazaengedték.

1945 novemberében feleségül vette Corá Almát, majd 1954-ig az ország számos erdészetében, így Zobákpusztán, Pécsváradon, Koppányszántón, Vajszlón, Bajnán és Tiszafüreden dolgozott.

1954-ben a soproni erdészeti főiskola üzemszervezési tanszékén kinevezték tanársegédnek, az 1956-os forradalom és szabadságharc idején tagja volt a főiskolai forradalmi bizottságnak, valamint gazdasági ügyekben összekötő volt a főiskola és a városi nemzeti bizottság között.

A soproni egyetemi adjunktusi oktatói működése 1964-ig tartott és ez idő alatt üzemtani, jogi, statisztikai továbbá könyvviteli jegyzetei jelentek meg.⁶

Míndeközben 1961-ben jogi doktorátust szerzett az ELTE jogi karán. 1964-ben egyetemi világnézeti összeütközés okán az oktatói pályáról átírányították gyakorlati munkaterületre, így a szombathelyi erdőrendezősegen mérnökként dolgozott.

Az egyetemről történt kényszerű távozása után az Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztályának alapító elnöke volt és mérnöki munkája mellett az erdészeti szakképzést, az erdőtörvényt, az erdőrendezést és az erdőfelügyelet történetét érintő tanulmányai jelentek meg erdészeti szaklapokban.

⁶ Az erdészeti felsőoktatás 200 éve II. kötet. Sopron, 2008. 30., 35.

⁷ Stíft L.: Dr. Ágfalvi Imre... i. m. 12–16.

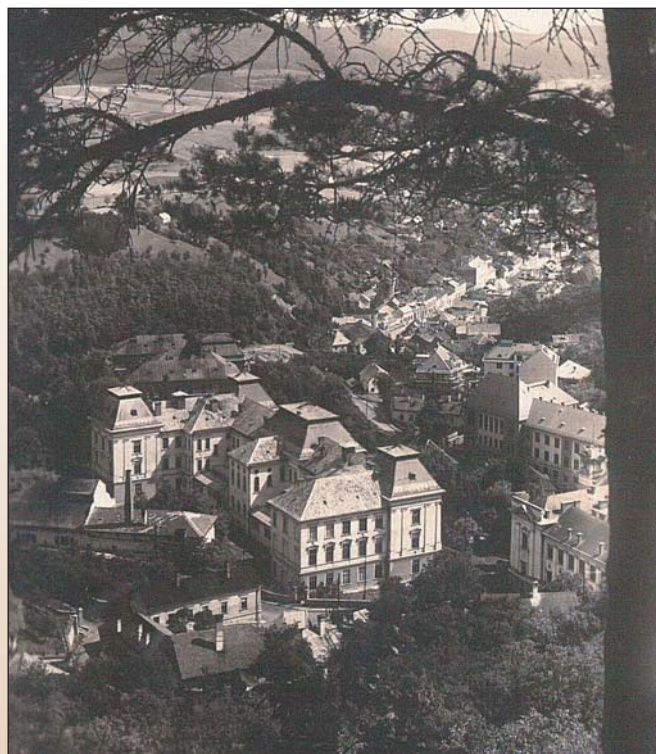
⁸ A Kozma Lajos Faipari Szakközépiskola igazgatóhelyetteseként Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetésben részesült 2005-ben. Magyar Közlöny, (2005) 125. sz. 6694. (szept. 17.)

Munkája elismeréseként számos dicséretben és jutalomban, valamint 1975-ben az Erdészet Kiváló Dolgozója kitüntetésben is részesült. Nyugdíj után, 1990. július 14-én hunyt el Szombathelyen és sírja a soproni Szent Mihály temetőben van.⁷

Végezetül meg kell említeni – a bevezetőben írt, apák-fiak leszármazást megtörve –, hogy dr. Ágfalvi Imre elsőszülött lánya, Ágfalvi Flóra szintén Sopronban szerzett faipari mérnöki oklevelet 1969-ben és a családi hagyományt folytatva közép fokú erdészeti szakiskolában intézményvezetőként oktatott, valamint szakközépiskolai tankönyvet is írt, illetve munkássága elismeréseként állami kitüntetésben⁸ részesült.



7. kép. Ágfalvi (II.) Imre soproni valedáns (1943/44)



8. kép. A selmeci alma mater (képeslap, 1948)

A fentiek alapján látható, hogy a mérnöki tanulmányok mellett – további közös pontként – Ágfalvi (III.) Alajos bő egy évtizedig, míg fia Ágfalvi (I.) Imre rövidebb ideig és az ő fiúgyermek, dr. Ágfalvi (II.) Imre egy évtizedig oktatott is az alma materben. Az emlékező múltidézés után mi mással is zárhatnám soraimat, minthogy: „Vivat academia! Vivant professores!”

Szöveg és kép: **Fricz-Molnár Péter**